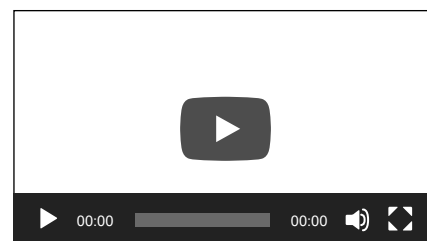

PODvodno-ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA MILOSTIVOG OTOKA ŠĆEDRA

© 31/12/2021 by admin

Na Jadranu postoji milostivi otok, otok Šćedro. Milostivim su ga nazvali naši preci Praslaveni, koji su u njegovim sigurnim uvalama s izvorima pitke vode, plodnim poljima i bogatim šumama nalazili utočište. Zaklon od olujnog mora i vjetrova, ali i dom na Šćedru su tražili moreplovci već od prapovijesnih vremena. Po cijelom otoku gradili su kamene gomile koje podsjećaju na male piramide. U njih su pokapali svoje mrtve kako bi bili bliži nebu. Neke od njih samo su bila kulturna sveta mjesta u prostoru. A tih je gomila na tako malom otoku baš puno, što je jedinstveni primjer na našoj obali. U uvali Mostir u srednjem vijeku, svoj mir pronašli su dominikanci sagrađivši manastir na mjestu ranosrednjovjekovne crkve sv. Marije i još ranijim antičkim temeljima. Na morskom dnu u svim uvalama i oko otoka nalazi se mnoštvo tragova života iz svih vremenskih perioda. Uz to, priča se da se odlučujuća bitka između Cezarove i Pompejeve flote, u kojoj je Pompej neslavno izgubio, odigrala baš tu u vodama pored Šćedra. Sve je to potaklo autoricu teksta, podvodnu arheologinju Splitskog sveučilišta, da u suradnji s Ministarstvom kulture Republike Hrvatske započne sustavna podvodna arheološka istraživanja otoka 2014. godine. Počelo se vrlo skromno da bi se zajedničkim zalaganjem i trudom udruge Prijatelja otoka Šćedra te potporom lokalnog stanovništva i zajednice, kao i općine Jelsa nastavilo do danas. A nije lako na otoku bez vode, struje i redovne brodske linije, koja ga povezuje s Hvarom, kontinuirano organizirati istraživanja. Bez pomoći Udruge prijatelja otoka Šćedra čiji je moto *Da je šćedriti lako, šćedrija bi svatko* arheološko šćedrenje ne bi nikako bilo moguće.

4 8 8 1 4 2

Users Today : 41
 Users Yesterday : 338
 This Month : 4772
 This Year : 4772
 Total Users : 488142
 Views Today : 160
 Total views : 1717383
 Who's Online : 13

GORGONIJA.COM

Prva regatna jedrilica koja je preplivala Atlantski ocean

Otvoreno pismo Ivana Drviša i odgovor NO HRS-a

Brijunima 1,9 milijuna kuna za električna turistička vozila

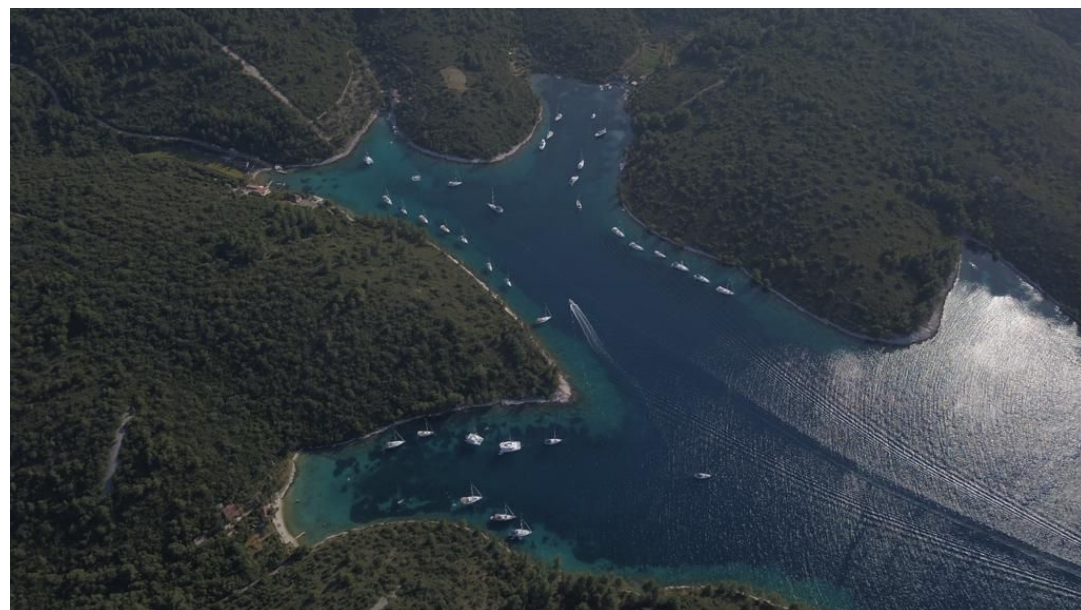
Izložba fotografija „Šotografija“ Božidara Vukičevića

PROMJENE MORSKE RAZINE – IV DIO: Bronca, željezo i antika

Pogled na otok Šćedro. fotografija: udruga Prijatelji otoka Šćedra

srednjovjekovno vrijeme kada se plovilo tijekom lijepog vremena od proljeća do jeseni. U zimskom periodu su brodovi mirovali u sigurnoj uvali i čekali povoljne vjetrove. U dnu uvale Duge Pazuhe, u plitkom moru, pronađen je skeletni ukop nekog antičkog moreplovca ili možda ratnika koji je sudjelovao u spomenutoj bitci između Cezarove i Pompejeve flote. Veliki antički nasip lukobrana rimskog pristaništa, koji se sada nalazi pod morem, a nekoć je bio iznad morske površine, štiti je uvalu Lovišće od sjevernih i istočnih vjetrova.

Pogled na otok uvalu Porat, fotografija: udruga Prijatelji otoka Šćedra

Na morskom dnu leži i odbačeno balastno kamenje koje je otežavalo prazne rimske trgovačke brodove. Balastno kamenje bi mornari ostavljali u luci kada bi u brod ukrcali amfore pune vina, ulja i koječega drugog te se otisnuli na pučinu. Pristanište je dio velikog antičkog gospodarskog kompleksa koji se nalazio na otoku. Njegov najljepše uređeni dio bila je bogato opremljena vila maritima u najzaštićenijoj i osunčanoj uvali otoka, uvali Rake. Upravo su tu počela prva podvodno arheološka istraživanja na otoku. Pod morem se otkrivaju kamene terase s obzidanim bazenom, vjerojatno *vivarijem* koji je služio za čuvanje živih riba.

Fotogrametrijski snimak podvodnih struktura antičke rimske vile maritime u uvali Rake, autor: Mariusz Milka i Eduard Visković

Kao ribnjak služila je i velika keramička prošupljena dolija uglavljena u kameno popločanje. Antički zidovi obojeni freskama bijele, žute, crvene i crne boje, kao i podovi ukrašeni mozaicima vidljivi su i na kopnu. U živoj stijeni uklesane su stepenice koje danas izgledaju kao da ne vode nikuda. Njihov položaj pokazuje da je vila uz more imala barem dva kata. Na plaži se može naći mnoštvo zanimljivih nalaza iz vile pa tako i dijelovi stupića podnog grijanja za terme, odnosno kupalište vile. Nedavno je u nepristupačnom raslinju ponovo pronađen kameni rimski sarkofag koji je služio kao posljednje počivalište samo bogatih Rimljana. Najraniji nalazi iz vile koji se mogu datirati su ulomci krovnih keramičkih ploča, tegula s pečatom SOLONAS iz 1. stoljeća. Vila je djelomično

**Električna
cestovna čistilica**

**100% električni
čistilica**

Galaxy S21 FE 5G

zidove su prekrile stoljetne naslage zemlje i šikara. Trudom volontera udruge Prijatelja otoka Šćedra, raslinje je očišćeno pa se i danas može u miru vile i ljepoti uvale uživati poput rimskog patricija.

Antičke rimske stepenice uklesane u živu stijenu, vila maritima u uvali Rake, fotografija: Tea Katunarić Kirjakov

Milostivi otok nije uspio pružiti siguran zaklon teretnom brodu s vinskim amforama iz 2./1. stoljeća prije Krista kojeg je zahvatila oluja i silovito ga povukla na morsko dno. U morskim dubinama još uvijek netaknuto leži više od dvjesto amfora uredno poslaganih jedna iznad druge u tri reda. To je do nedavno bio jedini u cijelosti sačuvani antički brodolom u Splitsko-dalmatinskoj županiji, da bi milostivi otok prije dvije godine ponovo otkrio još jedan u cijelosti sačuvan brodolom iz 3./2. stoljeća prije Krista. Često su se u ribarske mreže na tim mjestima zaplitala krhotine amfora. I upravo su tu započele sistematske pretrage terena kako bi se utvrdila točna pozicija brodoloma. Oba broda se nalaze na dubinama većim od 40 metara, što je granica rekreativnog ronjenja. Dubina i nepristupačna pozicija sačuvala je brodove u stoljetnom miru. Sva nalazišta oko otoka do te dubine su mahom devastirana. Brodolom iz 2./1. stoljeće prije Krista istražuje se od 2017. godine. Južno od njega pronađena je olovna prečka koja je otežavala drveno rimsko sidro.

Galaxy S21 FE 5G

Olovna prečka antičkog rimskog sidra na morskom dnu, fotografija: Tea Katunarić Kirjakov

Izgleda da je brod iznenadilo olujno jugo pa su se nesretni mornari pokušali spasti bacanjem sidra u more.

Rekonstrukcija rimskog antičkog sidra s originalnom olovnom prečkom. Rekonstrukciju je izradio Marino Jakas, udruga Prijatelji otoka Šćedra

Brod je plovio prema rimskoj vili i zahvaćen silovitim nevremenom nije stigao do luke spasa. Što se dogodilo s posadom broda i da li je na brodu bilo putnika? Da li je brod pripadao rimskom patriciju sa Šćedra koji je pretrpio nenadoknadivu štetu? To možda nikada nećemo saznati. Dosadašnja istraživanja su otkrila da je brod bio standardne dužine od dvadeset metara. Prevezio je čepovima zatvorene republikanske amfore pune tereta kojeg su željno na Šćedru iščekivali.

Galaxy S21 FE 5G

Fotogrametrijsko snimanje antičkog rimskog brodoloma 2./1. st.pr.Kr., fotografija: Piotr Stos

Buduće analize pokazat će da li se u amforama nalazilo vino, ulje ili nešto drugo. Kako je brod zaista izgledao saznat ćemo nakon istraživanja dubljih slojeva pijeska ispod amfora jer je drvena paluba i oplata broda iznad pijeska potpuno nestala u moru nakon dvije tisuće godina.

Fotogrametrijski model tereta antičkog rimskog brodoloma 2./1. st.pr.Kr., autor: Mariusz Milka.

Fotogrametrijski 3D model brodoloma koji je uvršten u deset najboljih svjetski 3D modela kulturne podvodne baštine možete vidjeti na poveznici <https://sketchfab.com/archaeology.adriatic>

Marino i Ivo Jakas iz udruge Prijatelji otoka Šćedra, Bariša Sušić i Boris Huljić ronioci s Hvara i voditeljica istraživanja nakon vađenja olovne prečke sidra iz mora, fotografija: Vladimir Kirjakov

Tekst napisala: Tea Katunarić Kirjakov

Ovaj tekst je napisan uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama.

📄 Posted in [NOVOSTI](#), [PODVODNA ARHEOLOGIJA](#)

< [Prev](#)
POČECI I RAZVOJ PODVODNE ARHEOLOGIJE U
HRVATSKOJ

[Next](#) >
PROMJENE MORSKE RAZINE – IV DIO: Bronca, željezo
i antika

IMPRESSUM

SURADNICI

FACEBOOK

GORGONIJA KANAL

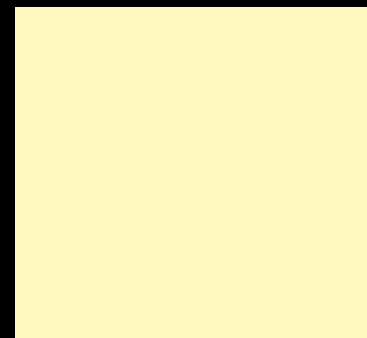
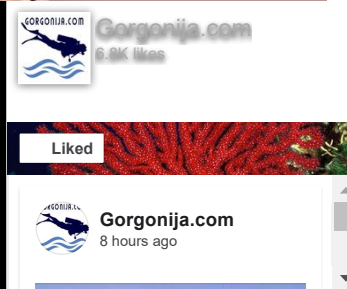
— Za Gorgoniju pišu —

Damir Višić, Boris Bulić, Jenny Barniak

Galaxy S21 FE 5G

YouTube

Damir Ljubičić, Vedrana Vidović, Danijel Frka, Vedran Dorušić, David Počekaj, Damir Višić, Roko Markovina, Mario Radaljic, Jelena Glamać, Dubravka Pajk, Matko Pojatina, Vitomir Maričić, Vesna Zmaić, Šime Sušić, Sunčana Žaknić, Ivica Kostelić, Jelena Kurtović Mrčelić

Nakladnik:
Udruga informatičara Imotski
Šetalište Stjepana Radića 21
21260 Imotski
e-mail: portal@gorgonija.com
Glavni urednik: Luka Kolovrat
luka.kolovrat@st.t-com.hr

pluteum.digital

